

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא קו.

עין משפט
גד מצוה

צד א מ"י פ"ב מהל' אבות ה' כג סמג עשין ממ טו"ש"ע אה"ע ס"י פה סעף יד:
צד ב מ"י פ"ז מהלכות שפירות הלכה ו סמג עשין פט טור ש"ע ח"מ ס"י קג סעף ו וס"י שז סעף ג:
צד ג מ"י שם סמג שם טו"ש"ע ח"מ ס"י קג סעף ו וס"י שז סעף ג:
צד ד טו"ש"ע שם ס"י קג סעף ג:
צד ה מ"י פ"ח מהל' שלוחין וזוה"פ ה' ה סמג עשין קנ"ג טו"ש"ע ח"מ ס"י של סעף ה:

כשעושין קנת מלאכה דאי לאו הכי מה מכירה שייך בהם דמי יקנה וה"ל מיירי דליכא בזימתי קנת פירי ולכן הו"ל קרנא אפילו לאזי ולפי שאין עושין אלא פירות מועטין ילקח בהן קרקע ויאכל פירות וזהו טובת שניהם אכל בשמעתיין דליכא פרי אז העניס

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מיקרו פרי לאזי וי"ל דמ"מ מוכח שפיר דקרנא הו"ל אפילו כשיבש לגמרי ולהכי קאמר תנא קמא ילקח בהן קרקע אפילו מעתה ששעשין קנת פירות לטובתו של בעל ופליג א"רשב"ג דאמר לא תמכור משום שבה בית אציה ולא חיישין לטובת הבעל כל זמן שעושין קנת פירות עד שתיבש לגמרי ואז ילקח בהן קרקע אכל לאזי דאמר פירי הו"ל וכשיבש לגמרי נוטל בעל הבית הכל אם כן אין זה טובת הבעל מה שלקח בהן קרקע ואוכל פירות משלו כי טוב לו יותר להמתין מעט עד שתיבש לגמרי ויהא הכל שלו: א"ל רבינא א"ר אשי משבנתא דסורא אם אמר לקוחה היא בידי ה"ג דנאמן בו' אלא ודאי לא מהימן הקשה הרב רבי אלחנן דהא תנן (ב"ב דף קמ"ג) חוקת הבתים כו' חוקתן ג' שנים ולומר ר"י דהתם בטוען שמחזיק בה בגזל היא חוקה שהיה לו למחות תוך שלש כי יודע בודאי כיון שנכנס לה בגזל אם ישמוק לו ג' שנים ולא ימחה שיטעון על ידי ג' שנים שהיה שלו ולכן היה לו למחות שידוע לכל שמתנו חכמים למחות תוך שלש ואם לא ימחה הפסיד אכל כשמשבנתא בא לידו סובר המקשה כי לא תקנו חכמים אין לחוש שאחר ג' יטעון שקר וא"ל אם כן לעולם יהיה בעל הקרקע נאמן לומר שבגזל הוא בא מגו דאי צעי אמר במשכנתא היה אלכך או לפירות הורדתיך וי"ל דהו"ל מגו במקום ספדי דלכן ספדי אם היה בא בגזל לא היה שתיק אלא היה מוחה אי נמי אין זה מגו שאין טוען בל"ן משכנתא היה או לפירות הורדתיך לפי שסבור להוציא גם הפירות שכבר אכל אי נמי חשיב מגו להוציא כיון שאכלה שני חוקה וקשה לדעת דבשלש שנים חוקה חזקה משום דעד שלש שנים מיוחדר איניש בשטריה טפי לא מיוחדר והשתא הלא ע"כ לריך לשמור לעולם כי שמה יטעון זה משכנתא היא וע"כ נראה דלא צעי למימר שלא יהא נאמן ולומר לקוחה היא צדי אלא שאלא מה תקנה יששה הממשכן שלא יוכל להחזיק ולטעון לקוחה היא צדי דמחאה נראה דלא מהניא אלא כשאומר פלינא אכיל ארעאי בגזלותא ומשני רב אשי

ימכרו וכו'. אלמא קרנא הו"ל דאי פירא הוה הא תקון רבנן פירות לבעל: והוקינו. קפלה עליהן וקנה בלא זמנן: לאו מי אוקימנא. כמתכות בפרק האשה שנפלו לה נכסים (דף ע"א):

שדה אחרת. שלא היתה הקרקע שלה שהיו דקלים צדדה של אחרים דהא כליא קרנא דיהה לגמרי ה"ה סטרא. שטר משכנתא דסורא צמישלם שניה אליו ולא פירש צו מנין השנים: הכי גרסינן וקדים מלוה ואכלינהו לפירי. דשנה שלישיה מקמי דתצטיה לדינא: קרקע בחוקה צעליה עומדת. אע"ג דלא תצטיה עד לאחר אכילת פירות חנן צתר קרקע אזלינן וכי מספקא לן שנה זו של מי אוקי ארעא בחוקה מריה ושלא כדון אכלינהו לפירי: בחוקה אוקלינהו עומדות. כיון דקדים ואכלינהו ואתא לפוקי מנייה ניימי ראייה דלאו שלש הו"ל דבתר אכילת פירות אזלינן: והא ק"ל הלכא כרז נחמן צדיני. ורז נחמן קרקע בחוקה צעליה עומדת קאמר גבי שוכר מרחץ משלים עשר זהובים לשנה מדינר זהב לחדש כהשאל (נעיל דף קצ"ג) ואפילו בא בסוף החדש אמר כולו למשכיר כשנתעברה השנה: הני מילי מילתא דלא עבידא לאיגלווי. כלומר צתר קרקע ודאי אית לן למיזל ומיהו הני מילי בספק שאין עומד לעולם להתצטר כי הוא דמספקא לן צין אם תפיס לשון ארשון ואי תפיס לשון אחרון: אכל הכא מילתא עבידא לאיגלווי. צסוף שיצאו עדי שטר ויעדו: ואטרותי צי דינא פרי זימני. שמה הדין עם המלוה ואם נוזילנו מידו עמדינן אנו לחזור ולגבותו מיד הלוה לאחר זמן: מלוה אומר חמש וכו'. מילתא אחריתי היא. מלוה ולוה שצאו לדון מלוה אומר חמש שנים מושכנת לי ואין השטר לפנינו ולוה אומר לשלש וכבר אכלתה שלש: מגו דאי צעי אמר לקוחה היא צדי. לעולם ואכלתייה שני חוקה ואבד השטר ממני: לא סבידא לכו הא דאמר רב יהודה. ולא אמרינן מגו שהדברים מוכיחין שהו"ל רמאי שאמר אבד השטר והאי שטרא לא דמי לשטר צדיני דאילו שטר צדיני לעדות שמכרה לו הוא צא וכי עד עולם תאמר לו להוהר צו אמור רבנן ציה עד תלת שנין מנ"ל לאיזדוריי איניש בשטרא טפי לא מיוחדר דקסבר לא ילא עוד ערעור עליה אכל זה שהו"ל מודה ששטר משכנתא הו"ל לראיית מנין שנים של אכילת פירות לגבינא דאכילת פירות דמנין השנים קאי ומיוחדר זהיר ציה

(א) בפי"א לא גרסינן לי ועיי' בפ"י כ"י, (ב) וכתובות יג. קידושין טו: א, (ג) לעיל ק"ג: (ד) ואמר. רש"י, (ה) לעיל סו: ב"ב לה: (ו) גת. א, (ז) ועיי' חו"ל לעיל טו. ד"ה בעל חוב ומוס' כמתכות נה. ד"ה ולשבה ועוד שם בתוס' ז': ד"ה נכסי ומוס' כמתכות נה. ד"ה והלמ"א א, ז"ל אר"י

הגהות הב"ח
(א) גמ' וקדים מריה: (ב) רש"י ד"ה צדדה וכו' דלישקלינהו:

מוסף רש"י
האי משבנתא דסורא דכתבי הכי כו'. ומקנתא דרננן היא ח' משכנתא, משום דמלוה לחבירו על שדה אכור לאטול הפירות משום ריב, אכל נכסימא מוחא, כעין משכנתא דסורא, שמלוה עשר מנה על שדה ולסוף עשר שנים חזר הקרקע לבעלים בתום זמנא קונה פירות על כל שנה צמחה ואין סוף צד ריב, ואע"פ ששון הפירות כפלים, שהרי הוא קרוב לשכר וקרוב להשפך, שמקבל פירות כל שנה צמחה ואפילו בשנת שדפון שלא היו שון פירות השנה דינן (ושב"ט ב"ב לה:).

דאיצעי ליה למחוי ולומר תוך שלשה דעו כי משכנתא היא צידו דחשיבא שפיר מחאה צדי האי גוונא וכי האי גוונא יש לפרש צב' חוקת הבתים (שם דף נ"ה) וס"ל גבי ואי טעין ואמר לפירות הורדתיך נאמן ואף על גב דהתם רב אשי פריך לרב כהנא ואי לפירות אחתיה מאי הוה ליה למיעבד ורב כהנא משני דאיצעי ליה למחוי ומיימי ראייה ממשכנתא דסורא וצשמעתיין רב אשי משני איצעי ליה למחוי וכן משני רב אשי התם בההוא פירקא (דף קמ"ג) גבי האי מאן דזבין דקלא לחצריה איכא למימר דרב אשי התם קיבל שינויא מרב כהנא ולהכי משני ליה איהו נמי הכי: ה"א משבנתא דסורא בו'. אע"ג דהא גופא דהכא אפשר דמשכנתא דסורא הו"ל שייך שפיר לאקשווי צהאי לישנא לפי שמשכנתא דסורא הוה קיס ליה שתקנו חכמים לעשות להכי קאמר אלא מעתה תקנת משכנתא דסורא וכו'.

ללא לירכס ליה עד כלות השנים והאי דקאמר אירכס לא מהימן דמיכבש הו"ל דכבשיה וכו': אלא מעתה. ארז יהודה קפריך דאמר אי צעי אמר לקוחה היא צדי: הכי נמי דמיימן. וכי עביד רבנן מילתא דלתי צה לדי רמאות כי האי: תקון רבנן למרי ארעא דיהיב טסקא. למלכא: וכרי גריא. מתקן החצרן סביבות הגבולים: ואי ארעא קניא הו"ל. דלית ליה טסקא וכריא נמי לית ליה מאי ליעביד: למחוי. הו"ל יודעים שלא מכרתיה לו אלא היא משכון צדי: הכי גרסינן הא צאתרא דשקיל אריסא פלגא הא צאתרא דשקיל אריסא סילתא. ולא גרסינן שתלא צבולי מילתא: שריי. לימייס או למדשים וצבתות ושכרתיו צמעות. וכל נאמן דקאמר צבועת היסת הו"ל: אנו השבנתו. ואין לצע"ח צמה שהשביחו יתומיים כלום: ספק